

Postanowienie z dnia 23 kwietnia 1999 r.

II UZ 34/99

W sprawie o zobowiązanie organu ubezpieczeń społecznych do potrącenia jego wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne pracowników z wierzytelnością płatnika składek wobec Skarbu Państwa (art. 64 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.) kasacja jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Przewodniczący: SSN Stefania Szymańska, Sędziowie SN: Beata Gudowska (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 1999 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku Kazimierza K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o składki na ubezpieczenie społeczne, na skutek zażalenia wnioskodawcy od postanowienia Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 3 lutego 1999 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

u c h y l i ć zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 3 lutego 1999 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie odrzucił, wniesioną przez pełnomocnika ubezpieczonego Kazimierza K., kasację od swego wyroku z dnia 4 listopada 1998 r., dlatego, że uznał ją za niedopuszczalną ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Sąd Apelacyjny przyjął, że stosownie do art. 393 pkt 1 KPC kasacja nie przysługuje w sprawach o świadczenia, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od pięciu tysięcy złotych, a tę pełnomocnik skarżącego określił na 3.309,24 zł.

W zażaleniu na to postanowienie ubezpieczony podnosił, że o dopuszczalności złożonej przez niego kasacji nie decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia, gdyż

sprawa przedstawiona pod osąd nie jest sprawą o świadczenie, lecz o ustalenie. Odwołując się od decyzji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 24 lutego 1998 r., wnosił bowiem o zobowiązanie organu ubezpieczeń społecznych do potrącenia jego zobowiązania jako płatnika składek na ubezpieczenie społeczne pracowników z jego wierzytelnościami wobec Skarbu Państwa z tytułu dostaw towarów do państwowych jednostek budżetowych w trybie przepisów o zamówieniach publicznych. Roszczenie to opierał na przepisach art. 64 § 2 w związku z art. 2 § 2 i art. 341 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926). Podnosił, że organ ubezpieczeń społecznych nie uwzględnił jego żądania, stwierdzając brak podstaw prawnych do dokonania potrącenia, co potwierdził jeszcze - odnośnie wniosków złożonych po dniu 1 stycznia 1998 r. - w decyzji z dnia 3 marca 1998 r.

Sprawa toczyła się przed Sądem Wojewódzkim-Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie, który ustalił, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne pracowników za styczeń i luty 1998 r. zostały przez ubezpieczonego zapłacone przez potrącenie z wierzytelności zobowiązanego wobec Skarbu Państwa, w tym wobec jednostek budżetowych, i uwzględnił jego odwołanie wyrokiem z dnia 21 maja 1998 r. Następnie Sąd Apelacyjny, wskutek apelacji organu ubezpieczeń społecznych, zmienił ten wyrok i oddalił odwołanie wyrokiem w dniu 4 listopada 1998 r. Obydwa Sądy przy rozstrzygnięciu sporu nie roztrząsały kwestii należności świadczeń wnioskodawcy wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ale doszukiwały się istnienia po dniu 1 stycznia 1998 r., tj. dniu wejścia w życie ustawy - Ordynacja podatkowa i jej art. 328, prawnej możliwości zastosowania art. 64 § 2 Ordynacji. W związku z tym ubezpieczony kwestionował w kasacji nie swoje zobowiązanie składowe, lecz możliwość przedstawienia go Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych do potrącenia z wzajemnej, bezspornej i wymagalnej wierzytelności płatnika wobec Skarbu Państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadnione są przytoczone w zażaleniu argumenty co do charakteru sporu zawisłego na skutek odwołania od decyzji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. z dat: 24 lutego 1998 r. i 3 marca 1998 r. Skarżący prawidłowo zakwalifikował ten spór, zgodnie z oceną prawną wyrażoną przez Sąd Najwyższy w sprawie

zakończony wyrokiem z dnia 8 stycznia 1997 r., II UKN 42/96 (OSNAPUS 1997 nr 16, poz. 300). Wówczas Sąd Najwyższy rozstrzygał o zasadności kasacji Kazimierza K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 września 1996 r. na tle decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stwierdzającej brak istnienia podstaw do dokonywania potrąceń należności jego wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne z wierzytelnościami ubezpieczonego względem państwowych jednostek budżetowych w oparciu o art. 28 ustawy z dnia 18 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 108, poz. 486 ze zm.). Przesądził zarazem o dopuszczalności kasacji, stosownie do art. 393 KPC, doszedłszy do wniosku, że sprawa nie obejmuje sporu o świadczenie, ale o ustalenie możliwości stosowania instytucji potrącenia we wzajemnych rozliczeniach stron.

Także w sprawie o zobowiązanie organu ubezpieczeń społecznych do potrącenia jego wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne pracowników z wzajemną, bezsporną i wymagalną wierzytelnością płatnika składek wobec Skarbu Państwa (art. 64 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa) kasacja jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Niniejsza sprawa dotyczy wprowadzenia nowego stanu prawnego, lecz stanowi swego rodzaju kontynuację poprzedniego sporu. Ubezpieczony nadal domaga się bowiem tego samego, tyle że za kolejne okresy, czyli zwolnienia z opłacania składek przez zastosowanie normatywnej konstrukcji redukcji długów podmiotów będących wobec siebie wzajemnie dłużnikami i wierzycielami. Pogląd wyrażony w poprzednim orzeczeniu Sądu Najwyższego jest zatem aktualny, mimo uchylenia ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.) i wejścia w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 296 ze zm.). W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy zażalenie uwzględnił (art. 393¹⁹ KPC).

=====